

INFOPROJECTS

Beheer en onderhoud van de Thesaurus in IPROX 4.4

Handleiding januari 2015 – versie 3.2

Inhoudsopgave

1	Inleiding en autorisatie	3
1.1	<i>Inleiding</i>	3
1.2	<i>Vereiste autorisaties</i>	3
2	De thesaurus	4
2.1	<i>Algemeen</i>	4
2.2	<i>Opzet thesaurus</i>	6
2.3	<i>Zoeken van thesaurustermen</i>	7
2.4	<i>Filteren op klasse</i>	9
2.5	<i>Resultaatlijst beïnvloeden door het selecteren van relaties</i>	9
3	Onderhouden van de thesaurus	11
3.1	<i>Bewerken van bestaande trefwoorden</i>	11
3.2	<i>Toevoegen van nieuwe trefwoorden</i>	13
4	Trefwoorden toevoegen	14
4.1	<i>Nieuw trefwoord toevoegen vanuit een bestaande term. Voorkeursmethode.</i>	14
4.2	<i>Direct vanuit het thesaurusscherm een nieuw trefwoord toevoegen</i>	15
4.3	<i>Verwijderen relaties</i>	17
4.4	<i>Direct vanuit de thesaurus trefwoorden koppelen aan pagina's</i>	18
4.4.1	<i>Trefwoorden ontkoppelen via de Thesaurus</i>	19
4.5	<i>Trefwoord toevoegen op het tabblad Meta.</i>	20
5	Administrator-instellingen	21
5.1	<i>Onderhoud trefwoordklassen</i>	21
5.2	<i>Onderhoud trefwoordrelaties</i>	22
6	Trefwoorden selecteren en beheren vanuit redactiescherm	23
6.1	<i>Trefwoorden selecteren door (hoofd)redacteur</i>	23
6.2	<i>Vanuit redactiescherm trefwoorden toevoegen aan de thesaurus</i>	25

1 Inleiding en autorisatie

1.1 Inleiding

Vanuit de IPROX-beheeromgeving is het mogelijk een thesaurus in te richten en te onderhouden. De thesaurus maakt bepaalde (zoek)functionaliteiten in uw website mogelijk.

Deze generieke handleiding bevat algemene richtlijnen voor het beheren en onderhouden van de thesaurus. De toepassing van de thesaurus binnen sites wordt buiten beschouwing gelaten aangezien dit per site zal verschillen.

1.2 Vereiste autorisaties

De thesaurus wordt in principe onderhouden vanuit het IPROX-menu: Bibliotheek > Thesaurus. Hiervoor is een specifieke bibliothecarisautorisatie vereist. Daarnaast is het mogelijk om direct vanuit het redactiescherm trefwoorden toe te voegen aan de thesaurus. Ook dit kan alleen wanneer men een specifieke bibliothecaris-autorisatie bezit.

IPROX-gebruikers met een administrator of engineer autorisatie, kunnen een tweetal specifieke thesauruselementen onderhouden, namelijk de trefwoordklassen en -relaties.

2 De thesaurus

2.1 Algemeen

Een thesaurus is een verzameling woorden waarvan de onderlinge relaties zijn vastgelegd. De afzonderlijke woorden, in IPROX trefwoorden genoemd, hebben in principe betrekking op begripseenheden. Aan een trefwoord kan een klasse worden toegekend ten einde deelverzamelingen van de thesaurus te identificeren. Daarnaast kunnen vertalingen van trefwoorden worden opgenomen.

Relaties

De volgende relaties zijn in de IPROX-thesaurus mogelijk:

- Gebruik (**USE**): verwijst naar voorkeurstrefwoorden die moeten worden gebruikt. Niet-voorkeustermen, synoniemen genoemd, kunnen als verwijzingen worden opgenomen; zij mogen niet worden toegekend, maar zijn opgenomen om het zoeken naar het juiste trefwoord gemakkelijker te maken.
- Gebruik voor (**UF**): Used For wordt toegevoegd aan het trefwoord waarnaar USE heeft verwezen.
- Bredere term (**BT**): De Broader Term is een bredere en meer algemene term, hiërarchisch hoger gelegen (de ouder). Er kunnen meer BT's bij een term voorkomen.
- Specifiekere term (**NT**): De Narrower Term is een nauwere, meer specifieke term, hiërarchisch lager gelegen (het kind). Er kunnen meer NT's bij een term voorkomen.
- Gekoppelde pagina's (**RT**): De Related Term is een zie ook-verwijzing of associatieve term die de gebruiker attendeert op een inhoudelijke verwante term; er kunnen meer RT's bij een term voorkomen.

Deze relaties komen binnen de IPROX-thesaurus altijd automatisch in paren voor. Als aan het trefwoord *tolueen* de relatie *USE methylbenzeen* wordt toegekend, wordt automatisch aan *methylbenzeen* de relatie *UF toluen* toegekend. Evenzo komen BT/NT en RT/RT in paren voor.

De relaties BT/NT vormen een hiërarchie. Het hoogste trefwoord in de hiërarchie (topterm of TT) wordt in IPROX een wortel genoemd. Een wortel is dus een trefwoord zonder BT-relaties. Losse trefwoorden – trefwoorden zonder BT- of NT-relaties – worden isolani genoemd. Alle isolani zijn dus ook wortels. Isolani kunnen wel gerelateerd zijn aan andere thesaurustermen en dus RT-relaties hebben.

Homoniemen

De thesaurus geeft inzicht in het gebruik van *homoniemen*: twee woorden zijn elkaars homoniemen als ze dezelfde uitspraak en spelling hebben en tot dezelfde woordsoort behoren, maar geheel verschillende betekenissen hebben.

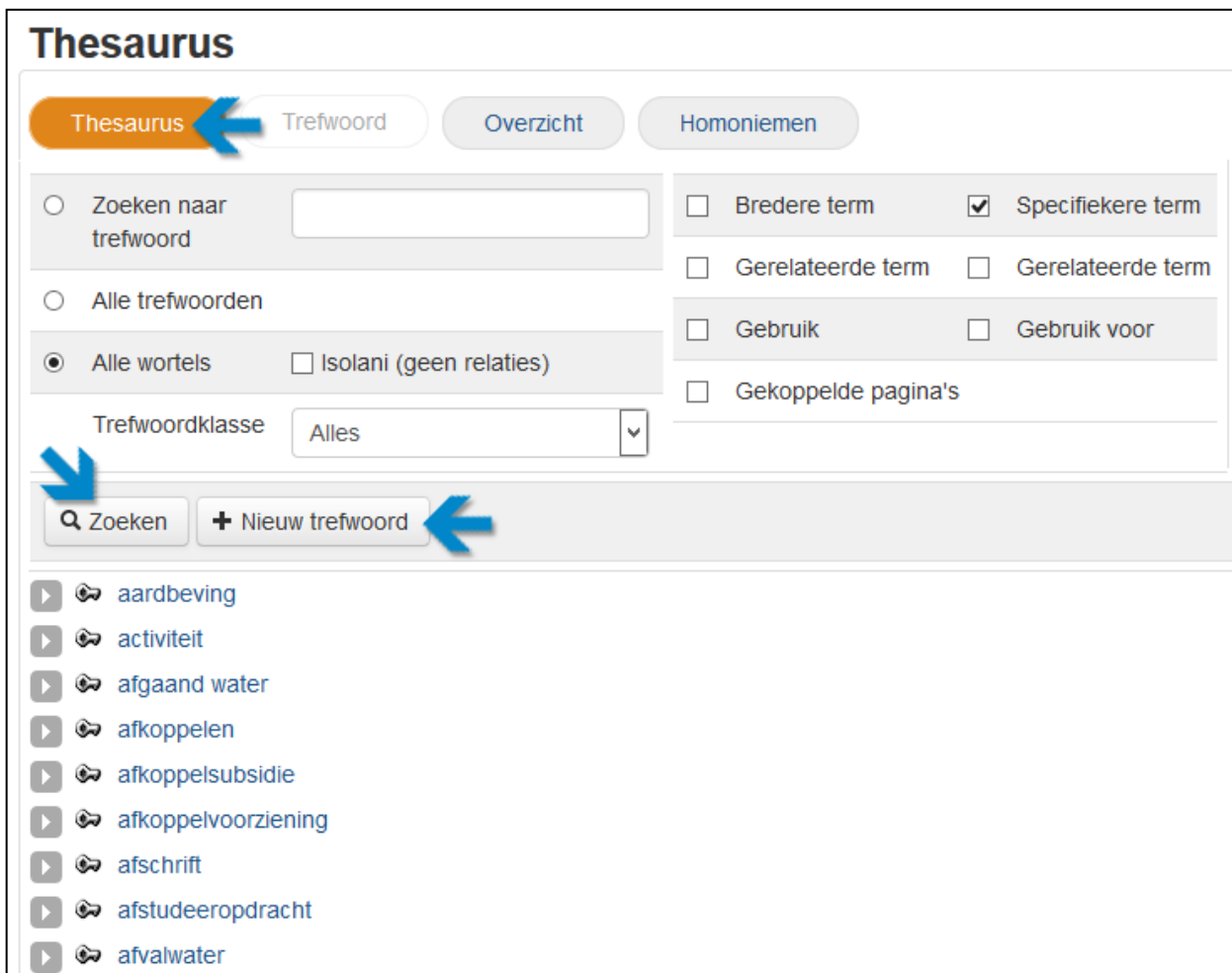
Scope notes

Een scope note (SN) wordt gebruikt om een definitie, aanwijzingen voor het gebruik of andere aanvullende (meta)informatie te geven. Binnen IPROX wordt hiervoor het toelichtingsveld van het trefwoord gebruikt.

2.2 Opzet thesaurus

Via Bibliotheek > Thesaurus komt u in het basisscherm voor thesaurusbeheer. Dit scherm kent 4 onderdelen:

1. *Thesaurus* - om zoekacties op de thesaurus uit te voeren;
2. *Trefwoord* - om de context van een bepaald trefwoord op te vragen en van daaruit redactionele acties te ondernemen. Dit tabblad wordt actief na selecteren trefwoord of bij aanmaken nieuw trefwoord.
3. *Overzicht* - geeft de totale thesaurus per klasse weer (niet aanklikbaar)
4. *Homoniemen* - Overzicht van homoniemen

Thesaurus

Thesaurus ← Trefwoord Overzicht Homoniemen

Zoeken naar trefwoord

Alle trefwoorden

Alle wortels Isolani (geen relaties)

Trefwoordklasse: Alles

Bredere term Specifiekere term

Gerelateerde term Gerelateerde term

Gebruik Gebruik voor

Gekoppelde pagina's

🔍 Zoeken + Nieuw trefwoord

- ▶ aardbeving
- ▶ activiteit
- ▶ afgaand water
- ▶ afkoppelen
- ▶ afkoppelsubsidie
- ▶ afkoppelvoorziening
- ▶ afschrift
- ▶ afstudeeropdracht
- ▶ afvalwater

2.3 Zoeken van thesaurustermen

In het Thesaurusscherf (tabblad *Thesaurus*) kunt u zoekacties op de thesaurus uitvoeren. Hierbij kunt u ook aangeven welke relaties in de resultaatlijst weergegeven moeten worden. U kunt op 3 manieren naar thesaurustermen zoeken:

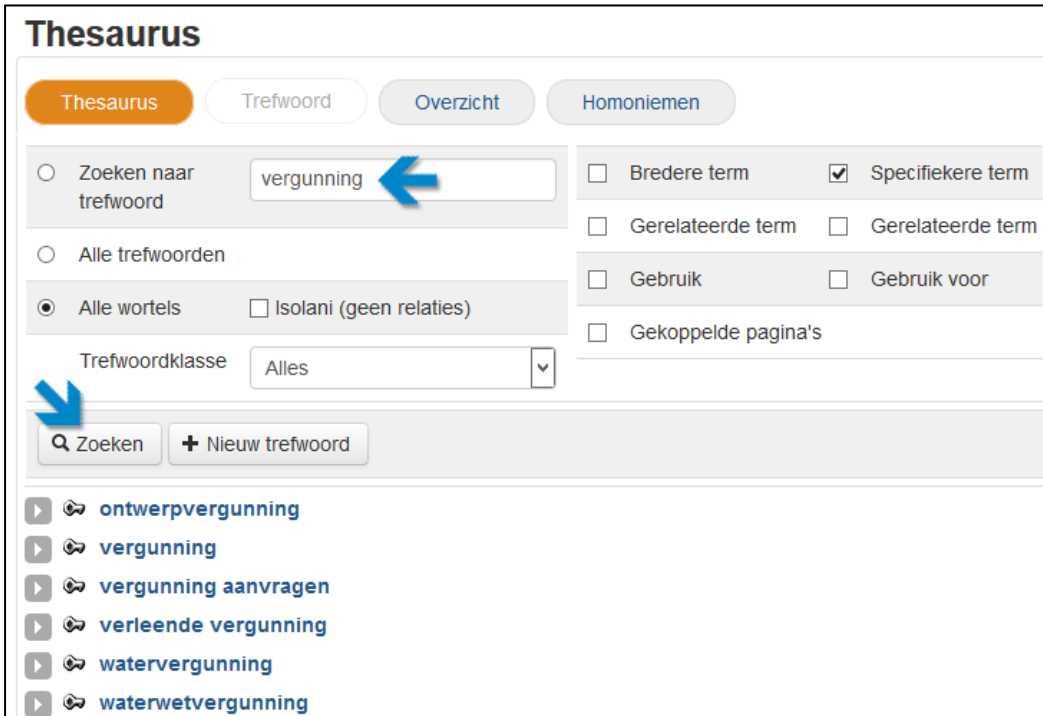
1. Zoeken naar een trefwoord via een vrije zoekopdracht
2. Een overzicht van alle trefwoorden opvragen
3. Alle wortels (de begintermen) opvragen

Zoeken naar een trefwoord

Via de zoekbox kunt u een specifiek trefwoord opzoeken. Na het intypen van een zoekterm kunt u de zoekactie starten door het gebruik van de Entertoets of een klik op de knop [Zoeken]. De complete trefwoordenlijst wordt doorzocht. Het resultaat ziet u terug als een lijst met trefwoorden die aan de zoekactie voldoen. Voor het ingeven van zoektermen geldt:

- minimaal 1 teken;
- operatoren (AND / OR) worden niet ondersteund;
- wildcards (*) worden niet ondersteund

Hieronder een voorbeeld van het zoeken op de term '*vergunning*'.

The screenshot shows the 'Thesaurus' interface with the following elements:

- Navigation tabs: Thesaurus (selected), Trefwoord, Overzicht, Homoniemen.
- Search options:
  - Zoeken naar trefwoord (selected)
  - Alle trefwoorden
  - Alle wortels
- Search input: A text box containing 'vergunning' with a blue arrow pointing to it.
- Filters:
  - Bredere term
  - Specifiekere term
  - Gerelateerde term
  - Gerelateerde term
  - Gebruik
  - Gebruik voor
  - Gekoppelde pagina's
- Trefwoordklasse: A dropdown menu set to 'Alles'.
- Buttons: 'Zoeken' (with a magnifying glass icon) and '+ Nieuw trefwoord'.
- Results list:
  - ontwerpvergunning
  - vergunning
  - vergunning aanvragen
  - verleende vergunning
  - watervergunning
  - waterwetvergunning

Overzicht van alle trefwoorden opvragen

Door de selectbox 'Alle trefwoorden' aan te vinken en vervolgens op [Zoeken] te klikken, vraagt u een volledig overzicht op van de ingevoerde trefwoorden. De zoekactie levert een alfabetisch overzicht op van alle trefwoorden zonder daarbij de relaties te tonen.

In onderstaand voorbeeld is deze zoekactie gecombineerd met een filter op de klasse 'Doelgroep' (voor een uitleg van het begrip klasse: zie hieronder).

Thesaurus

Thesaurus
Trefwoord
Overzicht
Homoniemen

Zoeken naar trefwoord

Alle trefwoorden ←

Alle wortels Isolani (geen relaties)

Trefwoordklasse ↓

Bredere term Specifiekere term

Gerelateerde term Gerelateerde term

Gebruik Gebruik voor

Gekoppelde pagina's

🔍 Zoeken
+ Nieuw trefwoord

- [agrariërs](#)
- [bedrijven](#)
- [bewoners](#)
- [Garmenwolde](#)
- [hengelsport](#)
- [jongeren](#)

Let op: een zoekactie op 'Alle trefwoorden' kan zeer veel resultaten opleveren, afhankelijk van de grootte van de thesaurus. Het is dan ook aan te bevelen via 'Zoeken naar trefwoord' een bepaald trefwoord op te zoeken.

Alle wortels opvragen

Vinkt u de selectbox 'Alle wortels' aan en kiest u vervolgens voor [Zoeken], dan verschijnt een overzicht van alle termen die op het 1^e niveau in de boom zitten. Ook de termen die geen BT-NT relaties hebben (de isolani) worden als wortelbegrip beschouwd.

2.4 Filteren op klasse

Trefwoorden kunnen van een bepaalde klasse worden voorzien. Dit maakt het mogelijk trefwoorden te typeren en de deelselecties voor verschillende doeleinden te gebruiken. Als organisatie kunt u dan één thesaurus inzetten voor meerdere toepassingen.

Een praktijkvoorbeeld

Uw organisatie verstrekt informatie op het gebied van zowel milieu als gezondheid. Voor de milieusite gebruikt u alleen de trefwoorden van de klasse 'Milieu'.

Sleuteliconen in zoekresultaatlijst

In de resultaatlijst ziet u een sleutel-icoon voor elk trefwoord. Dit kan geel of wit zijn. Een gele sleutel geeft aan dat het normaal trefwoord betreft. Een witte sleutel geeft aan dat aan het trefwoord een bepaalde klasse is toegekend. Wanneer u de muis boven de sleutel houdt, verschijnt een alttag met daarin de toegekende klasse.

2.5 Resultaatlijst beïnvloeden door het selecteren van relaties

Bij het zoeken naar trefwoorden worden linksonder de resultaten gepresenteerd. Wanneer u in de lijst ook relaties wilt zien van de gevonden trefwoorden, dan kunt u hiervoor de selectie-mogelijkheden gebruiken aan de rechterkant van het scherm.

☐ Bredere term	☒ Specifiekere term
☐ Gerelateerde term	☐ Gerelateerde term
☐ Gebruik	☐ Gebruik voor
☐ Gekoppelde pagina's	

- Bredere term - de 'ouderterm' van gevonden trefwoorden worden getoond.
- Specifiekere term - de 'kind-termen' van gevonden trefwoorden worden getoond.
- Gerelateerde term - de zie-ook relaties worden getoond. Gezien de aard van de relatie kunt u deze select-boxen niet per stuk aanvinken.
- Gebruik (heeft als synoniem) - de aan de term gekoppelde synoniemen worden getoond.
- Gebruik voor (is synoniem voor) - de termen waarvoor de betreffende term als synoniem geldt, worden getoond.
- Gekoppelde pagina's: de pagina's waaraan dit trefwoord gekoppeld is worden getoond.

Hieronder ziet u een voorbeeld van een zoekactie op 'paspoort' waarbij de relaties 'specifiekere term' en 'gerelateerde term' zijn aangevinkt.

Uitklappen van de boom

Termen worden vaak voorafgegaan door een pijltje. Door hierop te klikken activeert u een zoekactie; zijn er kindtermen, dan worden deze getoond. Zijn er geen kindtermen, dan verdwijnt het plusteken. Het plusteken betekent dus **niet** automatisch dat er kind-termen zijn!

In praktijk kan het soms lastig zijn dat een pijltje niet tot een uitklap leidt. Het is performance-technisch op dit moment nog niet mogelijk de thesaurusboom volledig klaar te zetten.

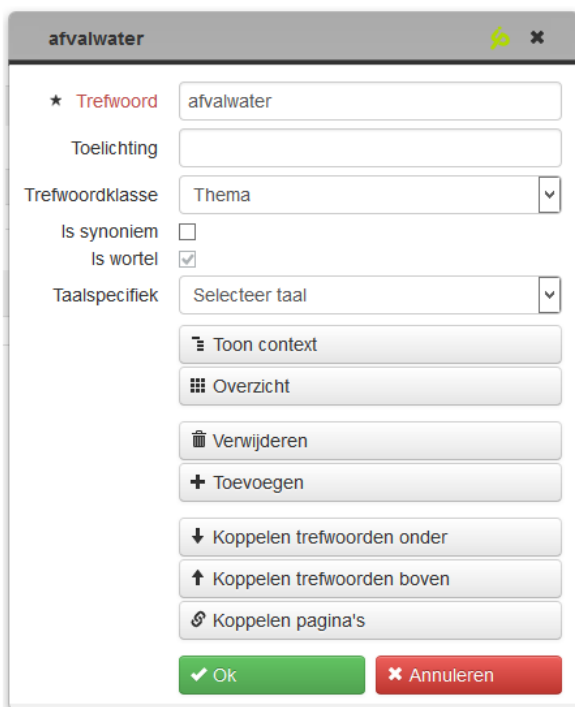
3 Onderhouden van de thesaurus

Voor het onderhouden van de thesaurus is het autorisatieprofiel van Bibliothecaris vereist.

Wanneer u via een zoekactie een bepaald trefwoord heeft opgezocht, kunt u het bestaande trefwoord bewerken of de thesaurus uitbreiden met nieuwe trefwoorden en/of nieuwe relaties. Ook is het mogelijk om direct vanuit de thesaurus pagina's te koppelen aan trefwoorden.

3.1 Bewerken van bestaande trefwoorden

Wanneer u vanuit het zoekresultaat een term aanklikt, verschijnt een dialoogvenster.

Deze dialoog toont het volgende velden.

- De naam van het trefwoord
- De eventuele toelichting
- De eventueel gekozen trefwoordklasse
- Of het een synoniem betreft
- Gaat het om een 'wortel'?
- De mogelijkheid een vertaling van het trefwoord te tonen of in te voeren.

De volgende acties zijn mogelijk.

Selecteer taal

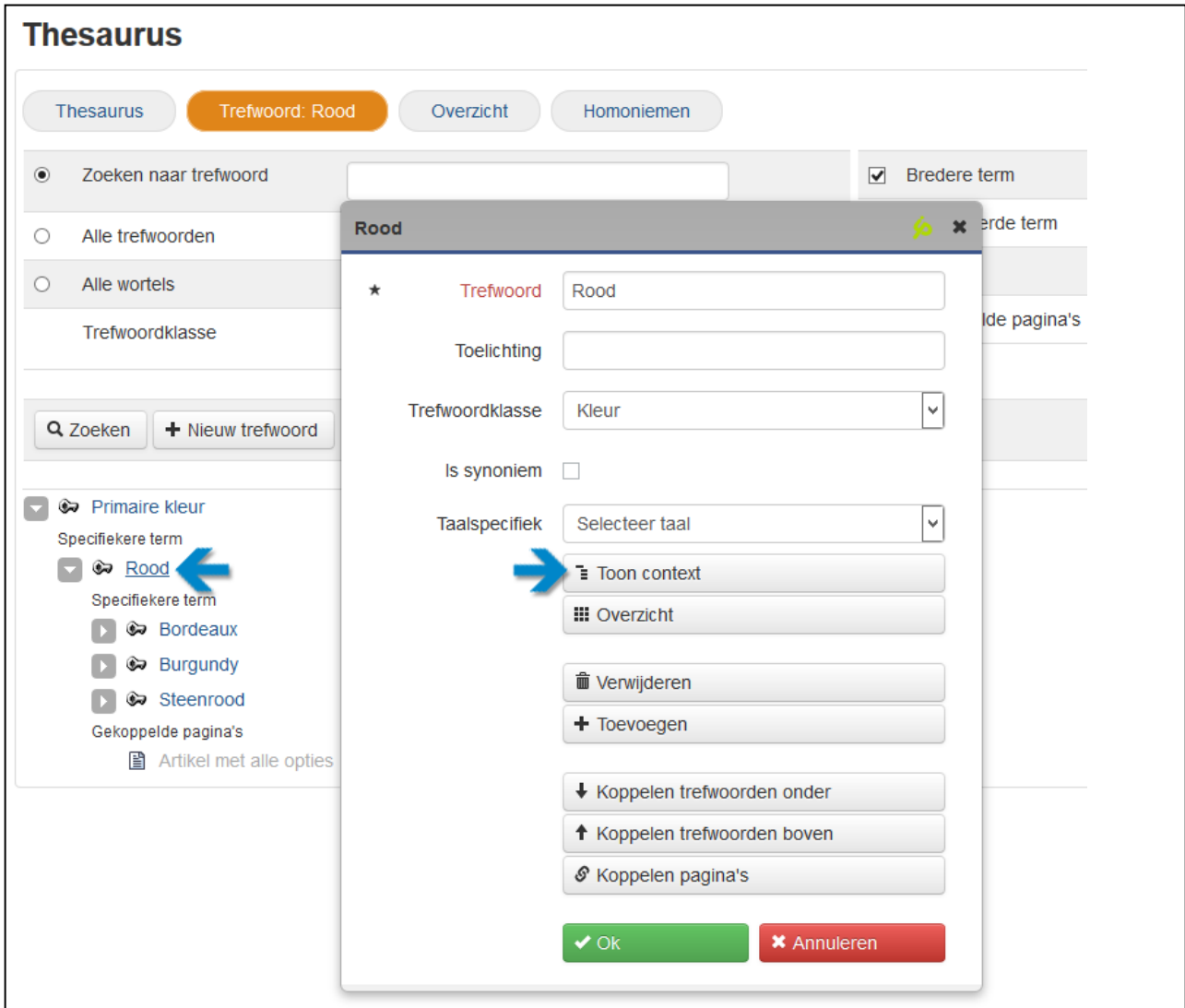
Door een taal te selecteren, worden de velden Naam en Toelichting getoond zoals deze voor de

geselecteerde taal gelden.

Wijzigingen in deze velden (één taal tegelijk!) kunt U met een klik op de Ok-knop opslaan.

Toon context

De verschillende relaties van het geselecteerde trefwoord worden getoond, zodat de context van het trefwoord zichtbaar wordt. Ook de gekoppelde pagina's staan in dit overzicht. De gerelateerde trefwoorden zijn direct klikbaar. De gekoppelde pagina is niet direct klikbaar.

The screenshot shows the 'Thesaurus' interface with a modal window open for the term 'Rood'. The modal window contains the following fields and options:

- Trefwoord:** Rood
- Toelichting:** (empty text field)
- Trefwoordklasse:** Kleur
- Is synoniem:**
- Taalspecifiek:** Selecteer taal
- Buttons:** Toon context, Overzicht, Verwijderen, Toevoegen, Koppelen trefwoorden onder, Koppelen trefwoorden boven, Koppelen pagina's
- Footer:** Ok, Annuleren

Blue arrows in the image point to the 'Rood' term in the left sidebar and the 'Toon context' button in the modal window.

Overzicht

De verschillende relaties van het geselecteerde trefwoord worden in een (niet-klikbaar) overzicht getoond.

Verwijderen

Met deze knop kunt u het trefwoord verwijderen. Na klikken dient u uw keuze te bevestigen. Bij het verwijderen van een trefwoord wordt alleen het geselecteerde trefwoord verwijderd. Eventuele gerelateerde

termen zoals kind-termen en synoniemen blijven gewoon bestaan maar verliezen uiteraard de relatie. Het verdient aanbeveling om deze termen dan wel aan een ander trefwoord te koppelen om te voorkomen dat de thesaurus teveel isolani gaat bevatten.

Ook documenten die aan een verwijderd trefwoord gekoppeld zijn, zult u bij voorkeur aan een ander trefwoord moeten herkoppelen om ze optimaal vindbaar te houden.

Toevoegen

Vanaf het geselecteerde trefwoord kunt u een nieuw trefwoord toevoegen aan de trefwoordenboom. Voor een verdere uitleg verwijzen we u [naar paragraaf 3.2.1](#)

Koppelen trefwoorden (onder of boven)

Hiermee kunt u relaties tussen bestaande termen aanmaken. Wanneer u bijvoorbeeld een nieuw trefwoord heeft aangemaakt, maar nog geen relatie heeft bepaald, kunt u dat hier doen. Voor een verdere uitleg verwijzen we u [naar paragraaf 3.2.2](#)

Koppelen pagina's

Hiermee kunt u direct vanuit de thesaurus webpagina's koppelen aan het geselecteerde trefwoord. Voor een verdere uitleg verwijzen we u naar paragraaf 3.4

3.2 Toevoegen van nieuwe trefwoorden

Voor het uitbreiden van de thesaurus met nieuwe termen, kunt u op 2 manieren te werk gaan:

- **wel** uitgaan van een bestaande term Om te voorkomen dat relatieloze trefwoorden worden aangemaakt, heeft deze methode de voorkeur (4.1)
- **niet** uitgaat van een bestaande term

Daarbij raden wij aan de thesaurus van bovenaf op te bouwen. Dus eerst de ouder aan te maken en daarna 'kinderen' aan te wijzen.

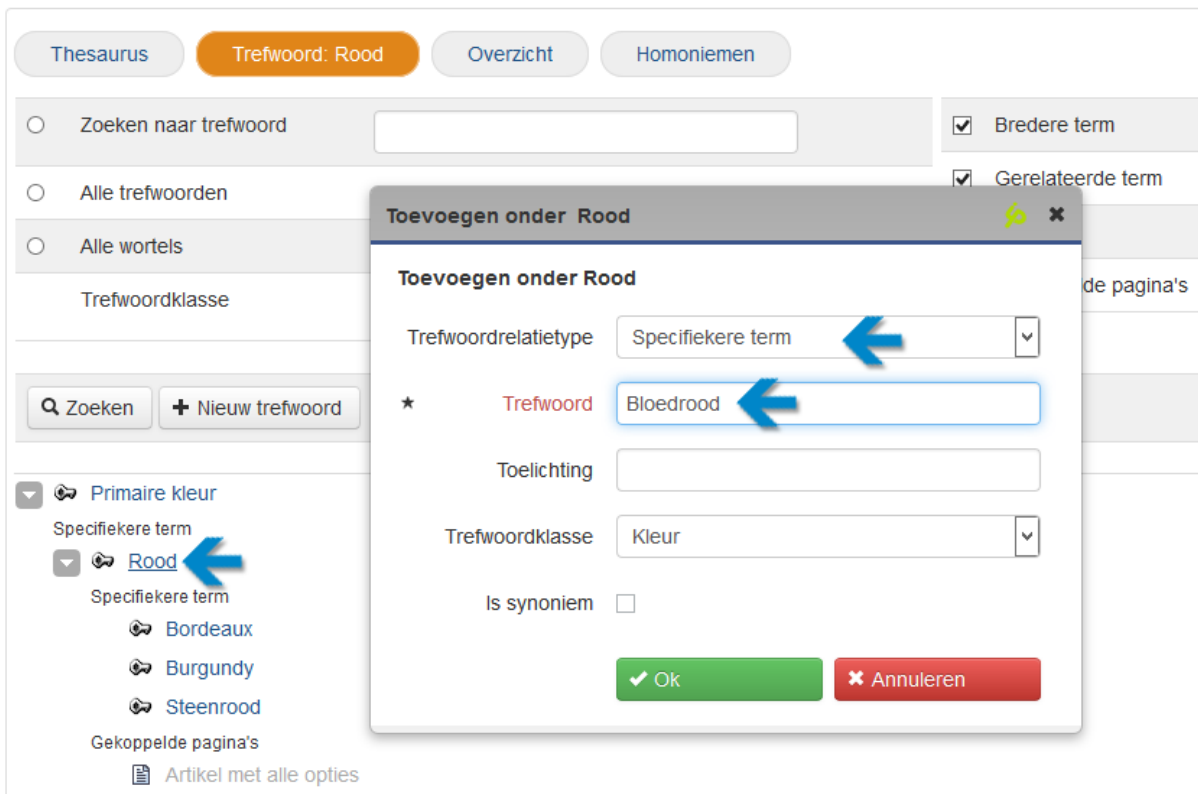
4 Trefwoorden toevoegen

4.1 Nieuw trefwoord toevoegen vanuit een bestaande term. Voorkeursmethode.

Stel: u wilt het trefwoord “Bloedrood” als specifiekere term van Rood toevoegen.. Zoek het trefwoord op van waaruit u de uitbreiding wilt gaan realiseren: in dit geval Rood. Selecteer het trefwoord door erop te klikken. Er verschijnt een dialoog. Kies hier voor de optie [Toevoegen]. Er verschijnt een nieuwe dialoog. Geef aan welke relatie u wilt aanmaken. U kunt hierbij kiezen uit 3 typen relaties:

- Specifiekere term
- Gerelateerde term
- Gebruik voor; wanneer u dit relatietype kiest, wordt de checkbox ‘Is synoniem’ onderin automatisch aangevinkt. De typering ‘synoniem’ geldt dan uiteraard voor het nieuw toe te voegen trefwoord. *Een synoniem kan geen gerelateerde term zijn of een specifiekere term.*

Thesaurus

The screenshot shows the 'Thesaurus' interface with a search for 'Rood'. A dialog box titled 'Toevoegen onder Rood' is open, allowing the user to add a new term. The dialog contains the following fields:

- Trefwoordrelatietype:** A dropdown menu set to 'Specifiekere term'.
- Trefwoord:** A text input field containing 'Bloedrood'.
- Toelichting:** An empty text input field.
- Trefwoordklasse:** A dropdown menu set to 'Kleur'.
- Is synoniem:** An unchecked checkbox.

At the bottom of the dialog are two buttons: 'Ok' (green) and 'Annuleren' (red). In the background, the thesaurus interface shows 'Rood' selected under 'Primaire kleur', with sub-terms 'Bordeaux', 'Burgundy', and 'Steenrood' listed below it.

In dit voorbeeld kiest u bij Trefwoordrelatietype voor ‘Specifiekere term’ (kind-relatie). Vul vervolgens in het verplichte veld ‘Trefwoord’ de naam van het nieuwe trefwoord in. In dit geval: “Bloedrood”.

Evenals bij het bewerken van bestaande termen, kunt u een toelichting intypen en/of een trefwoordklasse selecteren. Klik op [Ok] om te bevestigen.

Na het aanmaken van een nieuwe term, komt u terug in het trefwoord-context scherm van het nieuw toegevoegde trefwoord waarbij alle relaties worden weergegeven.

Vanaf dit punt kunt u desgewenst verder bouwen aan de thesaurusboom.

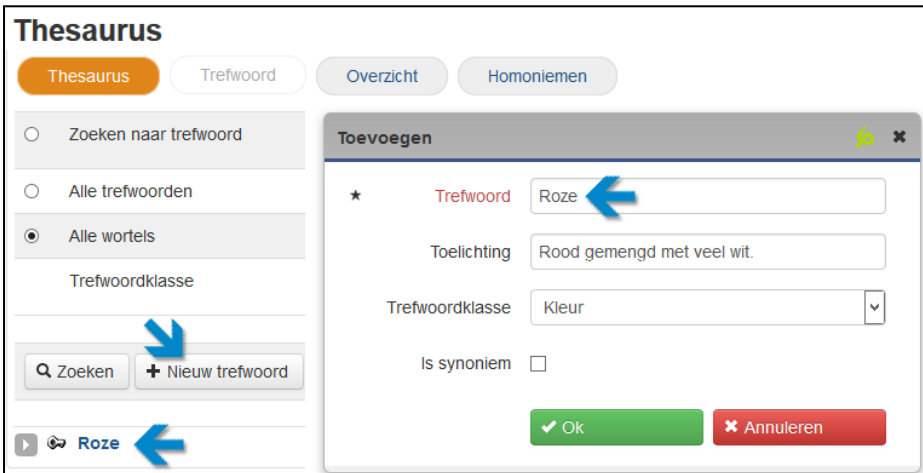
4.2 Direct vanuit het thesaurusscherm een nieuw trefwoord toevoegen

Wanneer u vanuit het thesaurusscherm een nieuw trefwoord toevoegt, bestaat uw actie uit 2 stappen:

1. een trefwoord toevoegen
2. het nieuwe trefwoord koppelen aan bestaande thesaurustermen, we leggen hiermee relaties

Stap 1: trefwoord toevoegen

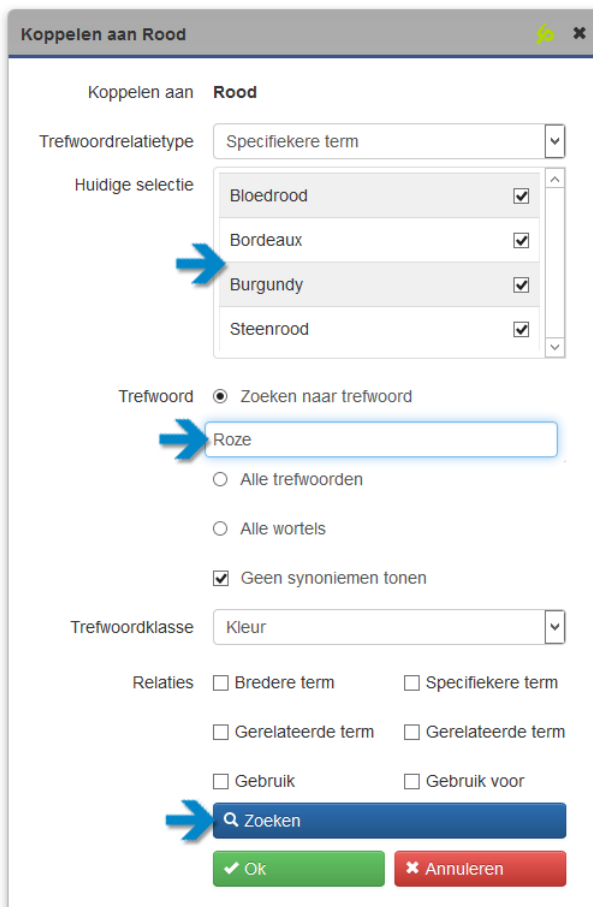
- Kies in het Thesaurusscherm rechtsonder voor [Nieuw trefwoord]. Er verschijnt een dialoog.
- Vul hier de naam van het trefwoord in.
- Vul desgewenst ook de Toelichting is en/of selecteer een Trefwoordklasse.
- Indien het nieuwe trefwoord een synoniem betreft, vinkt u dit aan.
- Bevestig het nieuw aangemaakte trefwoord met [Ok]. U gaat dan naar het Thesaurus-scherm met het nieuwe begrip. Hierbij worden uiteraard geen relaties getoond want die zijn er nog niet.

Hier ziet u dat het nieuwe trefwoord is ingevoerd.

Stap 2: trefwoord koppelen

- Selecteer het toegevoegde trefwoord (in het voorbeeld: Rood). Er verschijnt een dialoog.
- Selecteer hier [Koppelen trefwoord onder] of [Koppelen trefwoord boven] In dit voorbeeld willen we de relatie Rood > Roze aanmaken. We kiezen dus voor de optie [Koppelen trefwoord onder]. Het trefwoord 'Roze' is al eerder aangemaakt en dus een bestaand trefwoord.
- Er verschijnt een nieuwe dialoog. U moet hier het type relatie aangeven dat u wilt aanmaken. In dit geval kiezen we voor 'Specifiekere term' (kindrelatie) Vervolgens breidt de dialoog zich uit.
- Zoek vervolgens het trefwoord waar u het nieuw aangemaakt trefwoord aan wilt koppelen.
- Wanneer u op [Zoeken] klikt (dus niet op [Ok]!), verschijnt het zoekresultaat.
- Selecteer vervolgens het gevonden trefwoord, in dit geval Roze. Het geselecteerde trefwoord wordt zichtbaar bovenin de dialoog. Bevestig vervolgens met [Ok].
- De relatie wordt tot stand gebracht en zichtbaar gemaakt in het thesaurusscherm. Kiest u voor Rood en vervolgens voor Context in het dialoogvenster, dan ziet de Rood met zijn relaties.

Koppelen aan Rood

Koppelen aan **Rood**

Trefwoordrelatietype: Specifiekere term

Huidige selectie:

Bloedrood	☒
Bordeaux	☒
Burgundy	☒
Steenrood	☒

Trefwoord: Zoeken naar trefwoord

Roze

Alle trefwoorden

Alle wortels

Geen synoniemen tonen

Trefwoordklasse: Kleur

Relaties:

Bredere term   Specifiekere term

Gerelateerde term   Gerelateerde term

Gebruik   Gebruik voor

4.3 Verwijderen relaties

Zie hiervoor de afbeelding op de vorige pagina.

Om relaties te verwijderen, selecteert u het trefwoord waarop die relaties betrekking hebben. In het voorbeeld hieronder is dat het trefwoord 'Rood'. Selecteer hier [Koppelen trefwoord onder] of [Koppelen trefwoord boven] In dit voorbeeld willen we de relatie Rood > Burgundy verwijderen. Dit is een ouder>kind relatie.

- We kiezen dus voor de optie [Koppelen trefwoord onder]
- Er verschijnt een nieuwe dialoog. U moet hier het type relatie aangeven dat u wilt verwijderen. In dit geval kiezen we voor 'Specifiekere term ' (kindrelatie)
- Door het vinkje naast Burgundy te verwijderen en deze actie met Ok te bevestigen, wordt de relatie tussen 'Rood' en 'Burgundy' verwijderd.

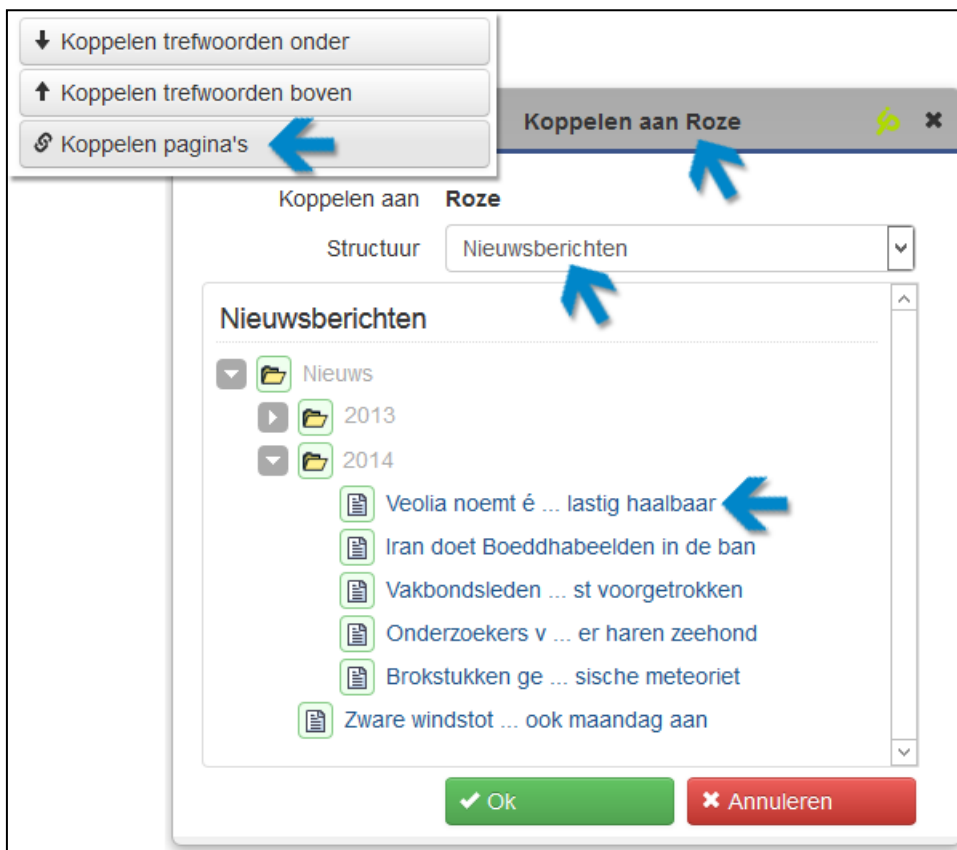
4.4 Direct vanuit de thesaurus trefwoorden koppelen aan pagina's

Om zinvolle toepassingen te kunnen bieden, is het van belang dat trefwoorden en pagina's aan elkaar gekoppeld worden. Dit kan op 2 manieren:

1. vanuit het redactiescherm, beschreven in het volgende hoofdstuk
2. vanuit de thesaurus koppelt u trefwoorden aan pagina's als volgt

Na selectie van een trefwoord kunt u aangeven welke pagina's hieraan gekoppeld moeten worden. Het spreekt voor zich dat u alleen IPROX-pagina's kunt koppelen.

- Zoek een trefwoord op en selecteer dit. Er verschijnt een dialoog.
- Kies hier voor [Koppelen pagina's].
- Er verschijnt een nieuwe dialoog.
- Selecteer de structuur waarin u pagina's wilt koppelen.

U ziet nu de structuurboom van de IPROX-structuur die u gekozen heeft. Geef hier aan welke pagina('s) u wilt koppelen aan het betreffende trefwoord. De gekozen pagina's verschijnen in een lijstje bovenin de dialoog waar u ze desgewenst ook weer kunt uitvinken (onderstaande afbeelding).

Wilt u ook pagina's uit een andere structuur koppelen? Dan herhaalt u de actie nadat u via de pulldown een andere structuur heeft geselecteerd.

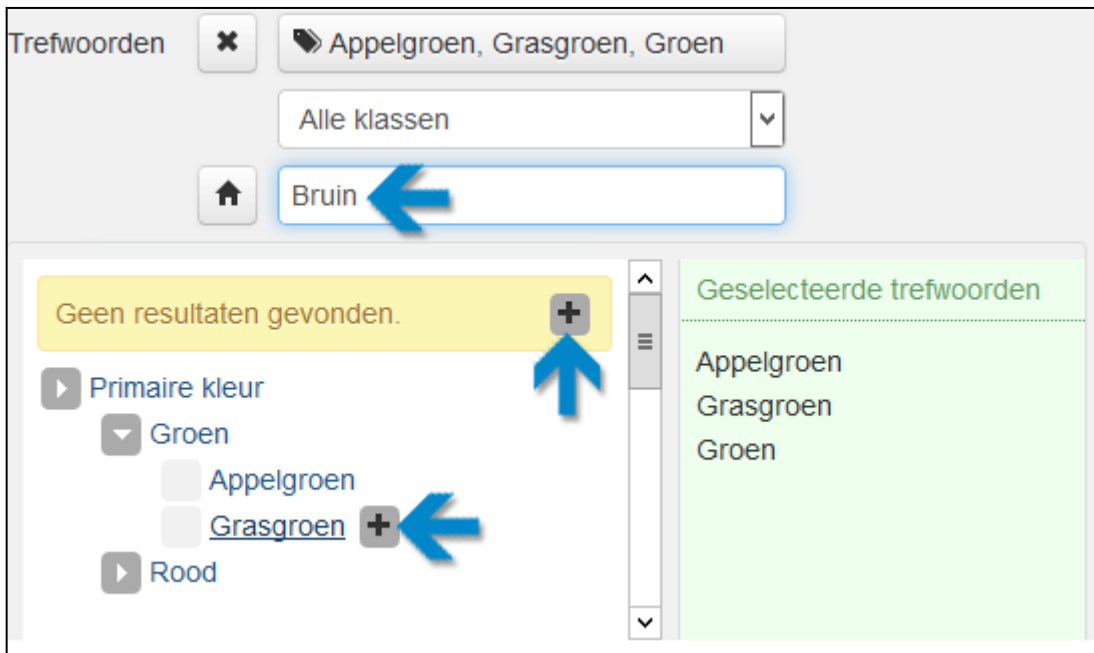
4.4.1 Trefwoorden ontkoppelen via de Thesaurus

In het dialoogvenster ziet u ook de pagina's aangevinkt die al aan het trefwoord zijn gekoppeld. Door de "vinkjes" te verwijderen ontkoppelt u trefwoord en pagina.

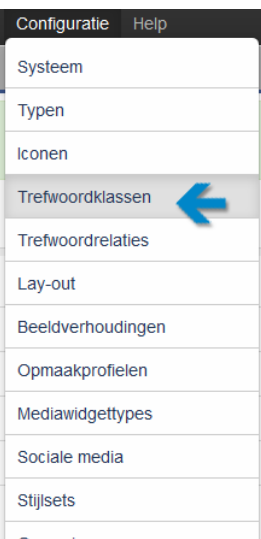
4.5 Trefwoord toevoegen op het tabblad Meta.

Hoofdredacteuren die tevens Bibliothecharis zijn hebben de mogelijkheid om trefwoorden toe te voegen tijdens het redactionele werk. Bij het toekennen van bestaande trefwoorden in het tabblad Meta zien zij in dat geval een + teken verschijnen.

5 Administrator-instellingen

IPROX-gebruikers met een administrator of engineer autorisatie, kunnen een tweetal specifieke thesauruselementen onderhouden namelijk de trefwoordklassen en -relaties.

5.1 Onderhoud trefwoordklassen

Bij het aanmaken en beheren van trefwoorden is het mogelijk er een klasse aan toe te kennen. Deze klassen kunnen onderhouden worden via de menukeuze Configuratie > Trefwoordklassen.

Het beheerscherm spreekt feitelijk voor zich: aanwezige klassen worden getoond. Via *Nieuwe trefwoordklasse* kunt u een klasse toevoegen.

Let op! Het verwijderen van een trefwoordklasse betekent dat ook alle trefwoorden van die klasse worden verwijderd.

Trefwoordklassen

Naam	Toelichting
afkortingen	Voor het verklaren van jargon
definities	Voor het verklaren van jargon
Grijze lijst	Redactionele aanduiding voorkeur woordgebruik
Keten	Metadata
Kleur	Metadata
Thema	Metadata
+ Nieuwe trefwoordklasse	

Trefwoordklasse ✖

★ ➔ **Naam**

Toelichting

Taalspecifiek

✔ Ok
✖ Annuleren

5.2 Onderhoud trefwoordrelaties

U kunt de benamingen onderhouden van de 3 trefwoordrelaties die beschikbaar zijn. U kunt **geen** relaties toevoegen of verwijderen.

Trefwoordrelaties

Naam links	Naam rechts	Toelichting
Bredere term	Specifiekere term	
Gebruik	Gebruik voor	
Gerelateerde term	Gerelateerde term	

ip ✕

- ★ Naam links
- ★ Naam rechts
- Toelichting
- ➔ Taalspecifiek ▼

Ga als volgt te werk bij het aanpassen van termen:

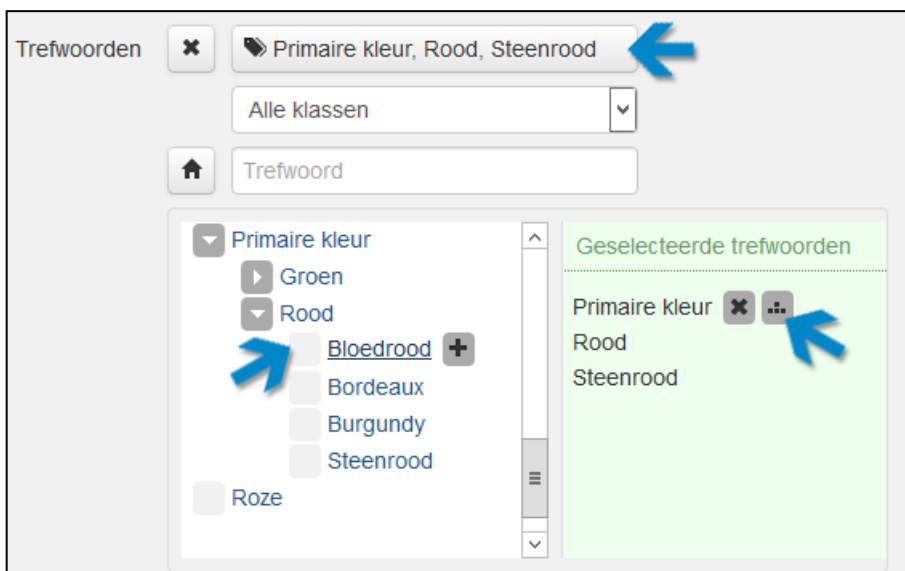
- Kies voor Configuratie > Trefwoordrelaties. Het scherm toont de 3 relaties.
- Selecteer de relaties die u wilt aanpassen. Er verschijnt een dialoog.
- Selecteer in de pulldown 'Taalspecifiek' een taal. De dialoog breidt zich uit.
- Pas de 'Naam links' en de 'Naam rechts' aan. Bevestig met [Ok].

6 Trefwoorden selecteren en beheren vanuit redactiescherm

De manier waarop trefwoorden worden toegekend is onlangs aanzienlijk verbeterd. De interface is hierbij afhankelijk van de rechten die de gebruiker heeft: Wanneer men behalve trefwoorden selecteren (H5.1) ook direct vanuit het redactiescherm trefwoorden wil toevoegen aan de thesaurus (H5.2), is een uitgebreide bibliothecaris-autorisatie nodig.

6.1 Trefwoorden selecteren door (hoofd)redacteur

Uitgangssituatie

In het redactiescherm is op het tabblad 'Meta' een trefwoordenveld opgenomen. Bij binnenkomst toont het blok:

- Een klikbare grijze balk waarop de reeds gekoppelde trefwoorden staan
- Een trefwoordklasse-pulldown, alleen zichtbaar als er meerdere klassen zijn geconfigureerd
- Een trefwoord inputveld

Mogelijke acties

- Klik op grijze balk > scherm klapt uit en de trefwoordenboom toont
- Selecteer klasse > scherm klapt uit waarbij gekozen klasse wordt getoond (zie hieronder)
- Klik in inputveld > scherm klapt uit en de boom met alle startpunten toont

Het is mogelijk op twee manieren trefwoorden op te zoeken en vervolgens te selecteren: (A) via de trefwoordenboom of (B) via vrij zoeken.

A. Trefwoord opzoeken via boom

De trefwoordenboom toont een 'treeview'; deze kan men via +/- in- en uitklappen. Een trefwoord wordt geselecteerd door het aan te klikken. Geselecteerde trefwoorden worden rechts getoond (in de linkerboom zijn ze dan uitgegrijsd).

In het bovenstaande voorbeeld zijn "Primaire kleur", "Rood" en "Steenrood" als trefwoorden aan de pagina gekoppeld.

Het aantal getoonde termen in de boom is aan een maximum gebonden. Wanneer er een uitgebreide platte trefwoordenlijst is, worden alleen de eerste 20 termen getoond (in alfabetische volgorde); de overige termen kan men via de zoekfunctie vinden.

Vanuit de rechterkolom kan men gekozen trefwoorden deselecteren. Ook is op te vragen op welke plek een trefwoord in de structuur zit. In de afbeelding hieronder is rechts achter "Bloedrood" op tonen-in-structuur geklikt. U ziet dan links het trefwoord inclusief het logische 'pad'.

B. Trefwoord opzoeken via vrij zoeken

Na het intypen van minimaal 2 letters, worden trefwoorden getoond die voldoen aan de zoekactie. Eerst tonen de woorden die met de ingetypte letters beginnen, later de woorden waar de letters in voorkomen. Alle gevonden trefwoorden worden getoond, inclusief het pad.

Is er géén trefwoord gevonden, dan wordt dit gemeld. Bovendien tonen dan de startnodes zodat de redacteur via de uitklapboom alsnog een trefwoord kan selecteren.

Wanneer men bibliothecarisrechten heeft kan het niet-gevonden trefwoord indien gewenst direct worden toegevoegd aan de thesaurus (zie paragraaf 5.2) NB: Zonder bibliothecarisrechten kan een nieuwe term niet worden toegevoegd.

6.2 Vanuit redactiescherm trefwoorden toevoegen aan de thesaurus

Alleen wanneer men bibliothecarisrechten heeft, kan men – vanuit het redactiescherm- direct nieuwe trefwoorden toevoegen aan de thesaurus. Dit kan uiteraard alleen voor de trefwoordklassen waarop men een autorisatie heeft. De interface beperkt zich tot het toevoegen van nieuwe trefwoorden als specifiekere termen (kindtermen); het is niet mogelijk trefwoorden aan te passen, te verplaatsen in de structuur of te verwijderen; deze functies zijn voornamelijk alleen in het reguliere thesaurusbeheerscherm beschikbaar (via Bibliotheek >Thesaurus).

Het toevoegen van trefwoorden kan op twee manieren waarbij geldt dat een toegevoegd trefwoord ook direct geselecteerd wordt.

A - Vanuit boom toevoegen (positie kiezen > toevoegen)

Bij mouse-over in de trefwoordenboom verschijnt achter elk trefwoord een plusteken. Kijkt men hierop, dan verschijnt een dialoog om een nieuwe term toe te voegen. De nieuw toegevoegde term is automatisch een specifiekere term (NT) van de bovenliggende term.

B - Nieuwe term intypen (toevoegen > positie kiezen)

Het is ook mogelijk eerst een term in te typen en deze daarna in de trefwoordenboom te plaatsen. In de situatie hieronder is eerst 'vetten' ingetypt. Vervolgens is achter Voeding op + geklikt en verschijnt de dialoog met daarin de nieuwe term. Met de keuze voor OK wordt de term toegevoegd en geselecteerd. Ook nu is de nieuw toegevoegde term automatisch een specifiekere term (NT) van de bovenliggende term.